

Дослідивши всі концепції трактування категорії «економічний потенціал» на нашу думку є найдоречнішим і точним визначення Руцака М.Ю., Даньківа Н.В. [2, с. 184], а саме, економічний потенціал – сукупні ресурсні можливості підприємства, які використовуються в цілях досягнення конкурентоспроможності та сталого розвитку в умовах динамічного і невизначеного зовнішнього середовища. Відмінною особливістю наведеного визначення є конкретизація цілей формування економічного потенціалу в умовах модернізації. У працях більшості науковців ресурсний потенціал представлений всіма ресурсами, використовуваними в суспільному виробництві на тій чи іншій стадії розвитку продуктивних сил. І це одна з основних особливостей категорії «ресурсний потенціал». [2, с. 183].

Як економічна категорія ресурсний потенціал виражає відносини між людьми з приводу акумуляції використання наявних можливостей. Сутність ресурсного потенціалу полягає у взаємодії всіх його складових елементів. Внаслідок проведеного дослідження та систематизації різних наукових поглядів вчених-економістів, ми прийшли до висновку, що під ресурсним потенціалом підприємства слід розуміти сукупність наявних видів ресурсів, пов'язаних між собою, при ефективному використанні яких можна досягти економічного ефекту. Провівши систематизацію різних наукових поглядів, можна зробити висновок, що поняття «економічний потенціал» та «ресурсний потенціал» є синонімічні. Тому при проведенні досліджень будь якого з потенціалів, чи економічного чи ресурсного, необхідно враховувати наявність тісних зв'язків між ними і використовувати в своїй роботі системний підхід.

Література:

1. Лапін Е.В. Економічний потенціал підприємства / Е.В. Лапін. – Суми: Университетская книга, 2002. – 309 с.
2. Руцак М.Ю., Даньків Н.В. Понять економічний та ресурсний потенціал підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. – Вип. 2 (36). – С. 182-186.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВІДКРИТОЇ СКЛАДНОЇ СИСТЕМИ

*Решетило В.П., д.е.н., професор
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Підприємництво являє собою складну систему, до якої можна примінити усі принципи системного підходу, а, значить, і принципи оптимального функціонування: складність, відкритість, ієрархічність, динамічна вірогідна природа, ієрархічність побудови, цілеспрямованість функціонування, обмеженість ресурсів, економічний вибір і багатоваріантність розвитку.

Все це дозволяє розглядати підприємництво як певну складну і відкриту систему, і підходити до підприємництва з позицій загальних закономірностей управління складними системами.

Для нормального забезпечення процесу управління мета (ціль) повинна мати досить чіткі параметри. Якщо мета розмита, процес управління не може бути алгоритмічним, і тоді перевірка досягнення нечіткої мети, як правило, здійснюється лише з боку зовнішнього середовища на предмет виживання системи. Все це досить чітко описує діяльність більшості українських підприємців. Опитування показують, що на питання «Чи маєте Ви чітке уявлення про майбутнє вашого бізнесу?» позитивну відповідь дають лише 5-10% підприємців. Але якщо постановка мети стратегічно не продумана, вона не дає уявлення про кінцевий стан системи і не забезпечує успіх, економічне зростання і розквіт бізнесу.

Звичайно, стратегічна направленість свідомої поведінки не означає свободи від об'єктивних закономірностей функціонування зовнішнього середовища, не означає довільного вибору мети.

Більш того, принцип стійкості системи досягається лише за умови забезпечення оптимального зв'язку системи з зовнішнім середовищем, що передбачає відповідність поставленої мети стану зовнішнього середовища.

Так, метою підприємництва є максимізація прибутку. Але з технологічного процесу його функціонування ніякого прибутку не виникає. Прибуток з'являється в процесі взаємодії бізнесу з зовнішнім середовищем, із тієї різниці, яку згоден заплатити потенційний споживач, і витратами ресурсів, які також знаходяться поза межами бізнесу.

Відомий представник сучасної теорії менеджмента П. Друкер вважає, що ні результати, ні ресурси не існують всередині бізнесу. Всередині бізнесу немає центрів прибутку, є лише центри витрат. Результати не залежать від будь – кого всередині бізнесу або від будь – кого в сфері впливу бізнесу. Вони залежать від когось, хто знаходиться за межами бізнесу: від споживача в ринковій економіці, чи від влади в економіці, що контролюється [1, с. 12].

Таким чином, критерієм ефективної діяльності підприємництва є стійкість його положення відносно зовнішнього середовища. Підприємництво як відкрита система, повинно формувати стратегію свого розвитку відповідно до зовнішнього середовища, що швидко змінюється. Це особливо актуально для економіки України, де зовнішнє середовище функціонування бізнесу характеризується високим рівнем невизначеності, нелінійності і ентропійності. В цих умовах потрібні нові схеми управління, що пристосовуються не до змін, а до темпу цих змін, потрібні самоорганізаційні структури, що здатні працювати по самоорганізаційним правилам.

В структурі грамотно організованого бізнесу відбувається звужування негативного впливу зовнішнього середовища з одночасним розширенням різноманітності управлінських можливостей і реакцій. Наслідком такого розширення є гнучкість та адаптивність системи «підприємництво», що підвищує ефективність його функціонування.

Розуміння самоорганізаційної природи підприємництва неможливе без його осмислення як інституціональної системи. По суті, підприємство є єдиним соціально-економічним інститутом, самоорганізація якого є основою його функціонування.

В той же час потрібно враховувати, що не всі типи бізнесу здатні до такої самоорганізації, але виживають в умовах нестійкого ентропійного зовнішнього середовища саме останні. Їх можна назвати «досконалыми» фірмами, що виступають не просто як складна цілісна система, але й система «одухотворена». Ця система має неповторний внутрішній духовний потенціал самоорганізації, що пов'язано з особливою роллю колективу і кожної окремої особистості в діяльності такої фірми.

Саме духовний потенціал надає функціонуванню такої фірми внутрішню активність, цілеспрямованість і гармонічну взаємодію з зовнішнім середовищем.

Проявом цього є визначальна роль колективу і кожного окремого працівника в вирішенні проблем розвитку фірми, її особливий внутрішній клімат, особливості взаємодії з партнерами і клієнтами, швидка реакція на зміну зовнішніх факторів, все те, що сьогодні називають корпоративною культурою, побудованою на принципах гетерархії. Саме такі фірми найбільш інвестиційно і інноваційно активні, саме вони найчастіше виживають в умовах нестійкого зовнішнього середовища.

Перебуваючи під впливом змін середовища, інвестиційна діяльність бізнесу також набуває ймовірнісного характеру. Але саме інвестиційна діяльність, як стратегічна інвестиційна ініціатива, і такі її складові, як підсистема формування інвестиційного ресурсу, підсистеми регулювання інвестиційною діяльністю і її результатами, є інтегральним показником ефективності роботи сучасного бізнесу.

Як відомо, основними джерелами фінансування інвестицій є власні кошти, позикові кошти або придбання активу в операційну аренду (фінансовий лізинг). Кожне з джерел має свою ціну і умови залучення, тому найбільші переваги в фінансуванні інвестиційної діяльності мають власні кошти фірм, оскільки забезпечують підвищення їх фінансової стійкості за рахунок додатково сформованого із прибутку власного капіталу, а також мінімум трансакційних витрат на зовнішнє фінансування. При цьому важливо враховувати, що інвестиційні проекти завжди пов'язані з невизначеністю в ситуації вибору.

Характеристики цієї ситуації наступні: імовірність отримання бажаного результату; імовірність появи небажаних результатів; імовірність відхилення від обраної мети; можливі позитивні та негативні наслідки проведених дій.

Література:

1. Друкер П. Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. / П. Друкер. – М.: Технологическая школа бизнеса, 2014. – 200 с.